

הלכות ברכת הפירות רבינו תקעו

כמו"ש למעלה וכו' וא"כ היה צריך לברך על המושק"ט בפני עצמו ועל השכר בפני עצמו מ"מ ספק ברכות להקל:

בד' כל פרי שהוא מסופק בו אם הוא פרי העץ או פרי האדמה שאינו יודע לבררו על פי היסמין שיתבאר בסימן ר"ג או פרי העץ שמסתפק בו אם הוא עיקר הפרי אם לאו יברך בורא פרי האדמה ואם אינו יודע מה הוא מברך שהכל נהיה בברכו וכו' ומ"מ אם הוא דבר שיכול לפשוטו בתוך הסעודה הוא מוב יותר שאין ספק כלל וכו' וכל זה בספק שנסתפק לו אחר שלמד וכו' אבל מי שלא למד לא יאכל בברכת שהכל כי אינה פוטרת הכל אלא כדעבד ולא לכתחלה כשאפשר זה אפשר לו לילך אצל חכם שילמדנו הלכות ברכות:

ר"ג דין ברכת פירות הארץ וכו' ז' סעיפים:

א על פירות הארץ מברכין בורא פרי האדמה וסימן לידע איזה פרי העץ ואיזה פרי האדמה כל שאילו נימל הפרי ונשאר הענף קיים לשנה הבאה ומציא הפרי הרי זה פרי העץ אבל כל שבלו עצי לנמרי בתורף והזורים וצומחים משרשי אין פירותיו חשובים פרי העץ ומברכין עליהם בורא פרי האדמה לפיכך מברכין על תותים הגדילים בסנה בורא פרי האדמה:

ב תבואה דברים אמורים בתותים שהם טובים לאכילה ופרי גמור הן אלא שאין הענף מתקיים משנה לחברתה אבל מוני פירות גרועים הגדילים באילני סרק¹ כגון תפוחים קטנים ואגסים קטנים² הגדילים בעיר וכן ענבי ההדרים אע"פ שהם ראויים לאכילה אינם חשובים פריין ואין מברכין עליהם אלא שהכל נהיה בברכו³ בין חיים בין מבושלים אבל אגוזים קטנים הגדילים בעיר פירות חשובים הם ומברכין עליהם בורא פרי העץ וכן פרי שקורין ברומבערין⁴ ופרי אדום שקורין ערפור⁵ וכו' וכן אותם שקורין יאגורע"ם⁶ השחורים אבל האדומים גדילים כעשב וברכתם בורא פרי האדמה:

המאלי"ש שברכתם כפה"א ראה גם לקמן סי' רד מ"ה.
ד שכלי לקט סי' קס בשם תשובות הגאונים. ש"ע סי' ד.
ה מ"ז סי' א. וכו' בלוח ברד"ג פ"ג ח"ה. סדר ברד"ג פ"ז ח"ה. ושם: שקורין באין. ובלוח ברד"ג שם: קטנים (הקשים).
ו שכלי הלקט שם. ש"ע סי' ה.
ז שכלי הלקט שם. למוש סי' ד.
ח ולקמן סי' רד מ"ה מובא מי שהיה נוהג לברך כפה"ע. וכן מובא שם דין פירות הגדילים על ענבי השדה.
ט מ"ז שם.
י מ"ז שם.

יא ברכות מברכים ר"ה ועל התותים. אגדה סי' קמז. מ"א מ"ק א (ישם מביאר שהם ותותים הגדילים על הסנה. ראה לעיל סי' ש"ג).
יב מ"א שם. וכו' בלוח ברד"ג פ"ג ח"ה. סדר ברד"ג פ"ז ח"ה.
יג מ"א שם. ובנין האגודע"ם הגדלים כעשב ראה גם לקמן סי' רד מ"ה ובלוח ברד"ג פ"ג ח"ה: אבל אותן שהיון לטראה כרתי (שקורין בל"א) והם התקראים כמדינתנו (דורניע"ם) או האדומים הנמצאים בתמוה (שקורין שוניע"ם ומאלי"ש) ברכתם כפה"א (וכן אותם שקורין זוראנו"ש וברשניע"ם).

יז מק"י יג.
יז רבנו יונה ברכות לה, ב ד"ה וכתבו רבנו צפת. רא"ש שם. מור ורמ"א סי"ח. מור וש"ע רס"י רז. וראה גם לקמן שם. לעיל סי' ס"ה. וכו' בלוח ברד"ג ובסדר ברד"ג פ"א ח"ה.

יז מ"א סי' רד מ"ק בו.
יח רמ"א ברכות לה, א. רבנו יונה ברכות שם ד"ה מא תקנתה. מ"א סי' ק"ל. וכו' בלוח ברד"ג ובסדר ברד"ג פ"א ח"ה. ושם: או כדעבד אבל לכתחלה כו'.

סימן רג

א משנה ברכות לה, א. מור וש"ע סי' א.
ב ברכות מ, מ"א, לפירוש הגאונים (אתג"ל שם – התשובות). הובא במרדכי ברכות רמז קלא ובמור. רמ"א סי"ב. ובסדר ברד"ג פ"ו ח"ה הובא נ' דיעות בזה, שסני כשנשאר השורש, שצ"ל נשאר גם הענף, או שצ"ל נשאר גם הענפים.
ג ברכות מר"ם ר"ה על התותים ומרדכי שם ומור בשם רבנו יוסף. ובסדר ברד"ג שם ח"ה כ' הנעם שגברכין כפה"א על מני תותים שקורין במדינתנו מאלי"ש¹, א"ף אם אינו כלה כלל בתורף אלא כל העיקר נשאר קיים כל התורף (ראה תוס' ברכות מ, א ד"ה איתיה). כיון שהעל"ן והפירות יוצאין מתעיקר עצמו אינו נקרא אילין. ובענין

תקעה

הלכות ברכת הפירות הגרר

ג. אותן תותים אדומים הנמצאים בתמוז (וגם) יש (מין) הנמצאים בחורף¹⁷ ואין בהם אלא שרף¹⁸ לבר כנוס בתוך החרצנים¹⁹ ומוצצים אותן וזורקין אותן מברכין עליהם שהכל כעל שאר מי פירות²⁰ ואף אם בולען עם הקליפה והגרעין מ"מ עינינו רואות שהקליפה והגרעין אין ראויים לאכילה א"כ אין לברך אלא על המשקה שבתוכה:

ד. זנביל בעורו רטוב²¹ שהוא ראוי לאכילה מברכים עליו בורא פרי האדמה ולא בורא פרי העץ לפי שאינו עיקר הפרי כי הוא שרש תחת הקרקע²² וכן על שרש שקורין לאקרין²³ אם בולעו²⁴:

ה. וכן זנביל יבש שעשה ממנו מרקחת מברכים עליו בורא פרי האדמה²⁵ וכן פלפלים יבישום²⁶ שאף שנעשו ראויים לאכילה ע"י הרבש²⁷ אין הרבש חשוב עיקר אלא מפל שהרי הוא בא להכשירם ולהקנם וכן בשמים שהוקים ומעורבים עם צוק"ר כמו שהגילום לכתושי זנביל יבש ולערבו עם צוק"ר²⁸ (שקורין מאגין פלוהע"ר²⁹) אף שאינן ראויים לאכילה כלל בפני עצמן אין הצוק"ר חשוב עיקר אלא מפל שהוא בא להכשירם ולהקנם³⁰:

ו. כמה דברים אמורים במיני בשמים והבלין שדרכן להאכל ע"י טיגון ברבש או ע"י תערובת צוק"ר או דבר אחר בענין שהם חשובים עיקר כגון זנביל ופלפלין וצפורין וכיוצא בהם אבל מיני בשמים והבלין שאין דרכן להאכל אלא כשמתבלין בהם התבשיל ואז התבשיל הוא עיקר ואין האכילה נקראת על שם התבלין כלל וכאלו אינן עומדין לאכילה כלל כגון ציטווא"ר וכיוצא בו אין שם פרי עליו כלל ואף אם תקנו והכשירו לאכילה כמות שהוא כמו שהגילום שצולין ציטווא"ר ואוכלין לרפואה אין מברכין עליו אלא שהכל כיון שאין נועטין אותו על דעת לאכלו כלל אלא על דעת ליתן בתבשיל³¹ ואצ"ל אם סגנו ברבש או שעירבו עם צוק"ר³² אבל כשצולין זנביל³³ לרפואה מברכין עליו בורא פרי האדמה כיון שנעשה ראוי לאכילה על ידי זה?³⁴

ז. צנן מברכין עליו בורא פרי האדמה אע"פ שהיה סופו להקשות³⁵:

ר"ד דיני הברכות ליתר המאכלים וכו' י"ח סעיפים:

א. על דבר שאין גידולו מן הארץ כגון בשר בהמה חיה ועוף דינם וחגבים חלב וגבינה

יד. מ"א שם. וז"ל בסדר ברה"ג פ"ו ה"ח. לוח ברה"ג פ"ט ה"ג. ושם: שקורין רבינ"ש וקאלינ"ש.

טו. ואם בירך בורא פרי האדמה יצא דלא נרע מטוכר הלעיל ס' רב ס"ב (פס"ד צמח צדק ג, א).

טז. גרענים.

יז. ובסדר ברה"ג ש"כ ש"ח בכל הפירות שהמוצץ מברך שהכל, חוץ מענבים שמברך בפ"ה. וראה גם לעיל ס' רב ס"ב.

יח. ודון זנביל יבש נתבאר לעיל ס' רב ס"ב וש"נ.

יט. ברכות לו, ב. מור וש"ש ס' רב ס"ח. מ"ז ס' רד ס"ק מ. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ח. סדר ברה"ג פ"ו ה"א.

כ. עשרת וקנים ס' רב סמ"ז בשם ס' חסידים. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ח.

כא. משא"כ מנעוץ ברכתו שהכל, כדלעיל ס' רב ס"ב וש"נ.

כב. ברכות לו, ב. ויטא פא, ב. רש"י שם ר"ה הימלתא. מור וש"ש ס' רג ס"ז.

כג. ברה"ג פ"ו ה"א.

כד. ראה תהלה לידו ס"ק ה.

כה. כשעשויה לקיים לאכול ממנה מנעט מנעט לפיקום, כדלקמן ס' רד ס"ו.

כו. ברכות מהר"ם ר"ה בשמים שהוקים. מור וש"ש שם. וראה פ"ו שם ס"ק ב. וז"ל בלוח וסדר ברה"ג שם.

כז. עשרת וקנים ס"ז.

כח. ראה גם לעיל ס' רב סמ"ז וס"ח.

כט. מ"א ס"ק ד. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ט. סדר ברה"ג פ"ו ה"ב.

ל. אלה רבה ס' רד ס"ק ה.

לא. מ"א שם.

לב. ברכות לו, א. מור וש"ש ס"ח. מ"ז ס"ק ג. מ"א ס"ק ה. וז"ל בלוח ברה"ג פ"ט ה"ט. סדר ברה"ג פ"ו ה"ז.